

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

П'ЯТНИЦЬКИЙ Андрій Васильович

УДК 342.5 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ
СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
МУЗИЧУК Олександр Миколайович,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
декан факультету № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
ГАРУСТ Юрій Віталійович,
Сумський державний університет,
завідувач кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-
економічної безпеки;

кандидат юридичних наук
ДОЛИННИЙ Андрій Володимирович,
Департамент організації служби ТОВ
«Охоронний Холдинг» (м. Київ),
менеджер.

Захист відбудеться 28 квітня 2018 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 26 березня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. М. Резнік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Судова влада посідає особливе місце в системі державної влади, адже її діяльність спрямована на здійснення судочинства та відправлення правосуддя. Із набуттям статусу незалежної держави в Україні розпочався процес реформування судової системи, який триває і донині. Головною метою проведення реформи стало створення такої судової системи, яка б забезпечила здійснення об'єктивного та неупередженого правосуддя, спрямованого, в першу чергу, на захист прав і свобод людини та громадянина. Однак створення всіх необхідних умов для здійснення чесного та неупередженого правосуддя, на жаль, ще не гарантує того, що права людини будуть захищені та відновлені належним чином. Адже, незважаючи на те, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання, на практиці це не завжди гарантує їх виконання у повному обсязі.

За таких умов особливого значення набуває інститут примусового виконання судових рішень, відсутність ефективного функціонування якого може негативним чином позначитися на впевненості громадян у правовій системі, підірвати їх довіру до судової системи зокрема та держави взагалі. А відтак без належного примусового виконання судових рішень побудова правової європейської держави є неможливою. У зв'язку із цим на державу покладесться обов'язок щодо створення, зміцнення та розбудови дієвої системи примусового виконання рішень, у тому числі шляхом імплементації європейських норм та стандартів у національне законодавство України.

Саме тому законодавцем було прийнято два надзвичайно важливі закони: Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та Закон України «Про виконавче провадження», що набрали чинність 5 жовтня 2016 року. Дані законодавчі акти об'єднали в собі досвід багатьох розвинених країн Європи та світу в зазначеній сфері та ознаменували створення нового інституту – приватних виконавців.

Загальним питанням адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень присвятили наукові праці: Ч. Н. Азімов, С. С. Алексеева, Г. О. Андрощук, С. М. Братусь, Л. Є. Виноградова, М. Ю. Віхляев, В. М. Гарашук, Ю. В. Гаруст, А. П. Гель, Б. В. Деревянко, А. В. Долинний, А. В. Кірмач, В. В. Коваленко, Л. П. Коваленко, С. Г. Ковальова, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. В. Константиї, Ю. А. Копитов, Т. М. Кравцова, Р. О. Куйбіда, О. В. Кузьменко, А. М. Куліш, В. І. Курило, Є. В. Курінний, В. А. Ліпкан, П. С. Лютіков, І. Є. Марочкін, П. В. Мельник, О. М. Музичук, В. В. Пахомов, Д. М. Притика, А. В. Руденко, О. Д. Святоцький, В. І. Сєребровський, І. В. Спасібо-Фатєєв, М. В. Старинський, В. В. Сухонос, К. А. Флейшиць та багато інших. Однак, незважаючи на існування великої кількості наукових праць із зазначених питань, адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень на рівні дисертаційної роботи не вивчалось, а у наявних дослідженнях розглядалося фрагментарно. Крім того, прийняття кардинально нових законодавчих актів у зазначеній сфері по-новому актуалізує дослідження, присвячені вказаній проблематиці.

Таким чином, необхідність удосконалення та системного оновлення заходів примусового виконання судових рішень в Україні, з одного боку, та відсутність комплексних наукових досліджень цієї проблематики – з іншого, обумовлюють актуальність і вказують на необхідність комплексного дослідження особливостей адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі аналізу існуючих наукових підходів учених-юристів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, а також шляхи його удосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційному дослідженні необхідно було вирішити такі основні *задачі*:

- охарактеризувати основні етапи становлення та розвитку правових засад реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;
- розкрити поняття та окреслити види заходів примусового виконання судових рішень в Україні, особливості їх реалізації;
- узагальнити принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;
- визначити сутність та елементи механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;
- встановити роль та значення початкової стадії виконавчого провадження;
- виокремити особливості правового регулювання проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень залежно від виду заходів примусового виконання судових рішень;
- виявити підстави та порядок зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень;
- окреслити підстави та порядок закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень;
- опрацювати особливості примусового виконання судових рішень окремими судів;

- розробити рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;

- запропонувати напрямки вдосконалення взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;

- надати рекомендації щодо розвитку адміністративно-правових форм та методів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;

- узагальнити зарубіжний досвід правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та окреслити можливості його використання в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час виконавчого провадження в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні.

Методи дослідження. В основу роботи над дисертаційним дослідженням покладено сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. За допомогою історико-правового методу охарактеризовано основні етапи становлення та розвитку правових засад реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні (підрозділ 1.1). Використання гносеологічного методу дозволило розкрити поняття заходів примусового виконання судових рішень в Україні та окреслити особливості їх реалізації (підрозділ 1.3). Порівняльно-правовий метод використовувався під час аналізу особливостей реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні на окремих стадіях виконавчого провадження (розділ 2), а також з метою узагальнення зарубіжного досвіду правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та окреслення можливостей його використання в Україні (підрозділ 3.4). Аналітичний метод надав можливість узагальнити принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні та з'ясувати сутність механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні (підрозділи 1.4, 2.1). Формально-юридичний метод використано під час аналізу нормативно-правових актів, що закріплюють правові засади початку, проведення, припинення та закінчення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень (підрозділи 2.2 – 2.4). Структурно-функціональний метод дозволив узагальнити форми та методи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні та розкрити особливості взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні (підрозділи 3.2, 3.3). Використання індуктивного методу дозволило запропонувати зміни та доповнення до Закону України «Про виконавче провадження» (розділи 1 – 3).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дослідження становлять праці вчених у галузі філософії, соціології, теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають правові засади реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, а також законодавство деяких зарубіжних країн, досвід яких може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертаційного дослідження становлять узагальнення практики реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, довідкові видання, статистичні матеріали. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід роботи.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що подане дисертаційне дослідження є однією з перших спроб після прийняття законів України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та «Про виконавче провадження», що набрали чинність 5 жовтня 2016 року, комплексно, з використанням сучасних методів наукового пізнання визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні та запропонувати авторське бачення шляхів їх удосконалення. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– надано авторське визначення категорії «адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні», під яким запропоновано розуміти врегульовану нормами адміністративного права діяльність держави в особі державних органів щодо забезпечення ефективного функціонування уповноважених суб'єктів з метою забезпечення належної реалізації ними заходів примусового виконання судових рішень;

– запропоновано в Законі України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» закріпити визначення поняття приватного виконавця як особи, яка володіє спеціальними вміннями та навичками, а також відповідно до законодавства України наділена всіма необхідними повноваженнями для того, щоб забезпечити ефективне та своєчасне виконання судових рішень; узагальнено завдання та функції приватного виконавця;

– визначено поняття та структурні елементи механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, які об'єднано в такі блоки: 1) нормативно-правовий, що представлений сукупністю адміністративних нормативно-правових актів, які визначають правові засади реалізації заходів примусового виконання судових рішень; 2) інституційно-організаційний (передбачає існування відповідних суб'єктів, а також організацію їх діяльності); 3) процедурний, котрий визначає алгоритм діяльності уповноважених суб'єктів під час реалізації заходів примусового виконання судових рішень;

– запропоновано перелік принципів діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, який міститься в Законі України

«Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», доповнити такими принципами: рівності, пріоритетності прав та свобод людини, юридичної відповідальності, економічності, оскарження дій виконавця; розкрито їх сутність та форми реалізації;

удосконалено:

- періодизацію становлення та розвитку примусового виконання судових рішень в Україні;

- визначення поняття принципів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, під якими пропонується розуміти: по-перше, основоположні засади (ідеї), які лежать в основі діяльності уповноважених суб'єктів, які відповідно до законодавства України наділені повноваженнями щодо реалізації вказаних заходів; по-друге, ключові вимоги, які пред'являються до цих суб'єктів під час реалізації ними своїх завдань і функцій у зазначеній сфері; по-третє, об'єктивне відображення найважливіших аспектів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні;

- класифікацію принципів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, які об'єднано у дві групи: загальні та спеціальні;

- роль та значення початкової стадії виконавчого провадження, яка у подальшому забезпечує правомірність застосування заходів примусового виконання судового рішення;

- характеристику здійснення виконавчих дій, що дозволило обґрунтувати, що така стадія є основною стадією виконавчого провадження стосовно примусового виконання судового рішення, адже від того, наскільки якісно, своєчасно та ефективно вчинено виконавчі дії, прямо залежать реалізація судового рішення, а також захист прав та інтересів інших учасників відповідного провадження;

- характеристику таких основних елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні: 1) суб'єктивні права та юридичні обов'язки виконавців; 2) компетенція; 3) гарантії діяльності виконавців (соціальні, економічні); 4) юридична відповідальність;

- розуміння взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, під якою запропоновано розуміти узгоджену, спільну діяльність суб'єктів, що беруть участь у конкретному виконавчому провадженні щодо примусового виконання судового рішення;

- визначення переліку основних завдань взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні, якими є: а) забезпечення зв'язку між учасниками виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень; б) забезпечення обміну всією необхідною інформацією між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень; в) створення всіх необхідних умов для реалізації учасниками своїх прав та обов'язків; г) забезпечення здійснення взаємного контролю між учасниками конкретного виконавчого провадження;

дістали подальшого розвитку:

- характеристика форм та методів реалізації заходів примусового

виконання судових рішень в Україні. Під адміністративно-правовими формами реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні запропоновано розуміти зовнішній прояв діяльності державних та приватних виконавців, що виражається у конкретних діях, які вони виконують з метою реалізації заходів примусового виконання судових рішень. Під адміністративно-правовими методами реалізації заходів примусового виконання судових рішень запропоновано розуміти закріплені в нормах адміністративного права способи та прийоми, які використовують виконавці для досягнення кінцевої мети виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень;

- розуміння процедури реалізації заходів примусового виконання судових рішень, під якою запропоновано розуміти встановлений нормами чинного законодавства України порядок вчинення учасниками виконавчого провадження відповідних юридично значущих дій;

- пропозиція на законодавчому рівні закріпити, що у кожному конкретному випадку зупинення виконавчого провадження суд повинен встановити: 1) чи дійсно затримка виконавчого провадження є необхідною, а обставини, через які вона виникла, дійсно є особливими і непереборними обставинами; 2) чи передбачене додатково відшкодування стягувачу в разі тривалого зупинення провадження (наприклад, чи буде враховано рівень інфляції); 3) чи дійсно період зупинення виконавчого провадження відповідає обставинам; 4) чи дотримано справедливий баланс інтересів стягувача та боржника.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – як основа для подальшого вивчення особливостей реалізації заходів примусового виконання судових рішень (*акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 17.01.2018 р.*);

- правотворчості – під час опрацювання змін і доповнень до нормативно-правових актів, якими врегульовано діяльність щодо примусового виконання судових рішень (*акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 15.01.2018 р.*);

- правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності діяльності щодо примусового виконання судових рішень (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області від 10.01.2018 р.*);

- освітньому процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право» й «Судові та правоохоронні органи»; вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участю автора (*акт впровадження Сумського державного університету від 18.01.2018 р.*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-

практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності» (м. Харків, 2015); «Права та обов'язки людини у сучасному світі» (м. Одеса, 2015); «Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи» (м. Львів, 2016); «Стан та перспективи розвитку юридичної науки» (м. Дніпро, 2017).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено у семи статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 225 сторінок. Список використаних джерел включає 229 найменувань та розміщений на 22 сторінках, додатки розташовано на 10 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок з науковими програмами, планами та темами, окреслюються мета і задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, вказується на наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наводяться дані щодо апробації результатів дослідження та публікацій.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Розвиток та становлення правових засад реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні»* зазначається, що сучасний інститут примусового виконання судових рішень в Україні має ряд недоліків і прогалин, що негативним чином позначаються на якості та ефективності його функціонування. Наголошено, що дана ситуація вимагає від держави вжиття заходів щодо вдосконалення даного інституту, однак для того, щоб цей процес був змістовним, послідовним та результативним, слід провести аналіз історичних передумов становлення та розвитку вказаного інституту.

З'ясовано особливості становлення й розвитку інституту примусового виконання судових рішень в Україні за часів існування Київської Русі та панування звичаєвого права, а також у період дії положень Литовських статутів та Магдебурзького права. Окрему увагу присвячено характеристиці становлення й розвитку інституту примусового виконання судових рішень в Україні після проведення судової реформи 1864 р. Досліджено організаційно-правові засади примусового виконання судових рішень у період панування радянського режиму. Розглянуто нормативно-правові підвалини здійснення примусового виконання судових рішень у незалежній Україні.

У *підрозділі 1.2 «Поняття та види заходів примусового виконання судових рішень в Україні, особливості їх реалізації»* проаналізовано наукові точки зору щодо тлумачення змісту та сутності таких понять, як «судове рішення», «виконання судового рішення», «примусове виконання судових

рішень». На підставі вивчення доктринальних точок зору та норм чинного законодавства України встановлено, що примусове виконання судових рішень являє собою цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, які в порядку та межах, визначених законодавством, за допомогою використання специфічних інструментів сприяють належній реалізації прийнятих судом, за результатами розгляду справи, мір з метою захисту та (або) відновлення прав і законних інтересів осіб.

За результатами аналізу норм чинного законодавства встановлено, що основними заходами примусового виконання судових рішень є: звернення стягнення на матеріальні цінності суб'єкта (фінансові кошти, рухоме, нерухоме майно, майнові права, цінні папери тощо); вилучення предмета; заборона розпоряджатися та/або користуватися майном. З'ясовано сутнісний зміст, призначення та характерні риси вказаних заходів виконання судових рішень. Наведено їх недоліки та основні напрямки вдосконалення.

У підрозділі 1.3 «Принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» зазначається, що в основі реалізації заходів примусового виконання судових рішень лежить система певних принципів, яким мають слідувати уповноважені суб'єкти при здійсненні даних заходів. З метою з'ясування сутності та ролі принципів у досліджуваному процесі розглянуто доктринальні підходи до розуміння змісту понять «принцип», «принцип права». Встановлено, що у загальному розумінні принципи являють собою історично сформовані та прийняті суспільством вихідні засади (положення, ідеї), які лежать в основі здійснення того чи іншого виду діяльності чи процесу, та яких мають дотримуватись учасники цієї діяльності, процесу.

Принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні розглянуто у трьох площинах: як основоположні засади (ідеї), що лежать в основі діяльності уповноважених суб'єктів, які відповідно до законодавства України наділені повноваженнями щодо реалізації вказаних заходів; як ключові вимоги, що ставляться до цих суб'єктів під час реалізації ними своїх функцій у зазначеній сфері; як об'єктивне відображення найважливіших аспектів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні.

На підставі аналізу чинного законодавства та наукових точок зору виокремлено коло ключових принципів реалізації досліджуваних заходів, охарактеризовано їх зміст та призначення. Усі принципи запропоновано розподілити на дві групи: загальні (верховенство права, законність, пріоритетність прав та свобод людини, відповідальність, економічність та ефективність) та спеціальні (незалежність, справедливість, неупередженість, об'єктивність, рівність, диспозитивність, розумність строків, співмірність, можливість оскарження). Охарактеризовано наведені принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень.

У підрозділі 1.4 «Механізм адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» зазначається, що ефективність та дієвість реалізації заходів примусового виконання судових рішень безпосередньо обумовлюються якістю механізму адміністративно-правового забезпечення даного процесу. На підставі аналізу доктринальних джерел встановлено зміст понять «механізм», «правове

забезпечення», «адміністративно-правове забезпечення». Запропоновано авторське визначення поняття механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Встановлено, що структуру даного механізму формують такі блоки: 1) нормативно-правовий – сукупність нормативно-правових актів, які визначають правові засади реалізації заходів примусового виконання судових рішень; 2) інституційно-організаційний – система відповідних суб'єктів, що реалізують досліджувані заходи; 3) процедурний – порядок діяльності суб'єктів, уповноважених на реалізацію заходів примусового виконання судових рішень. На підставі вивчення наукових поглядів та чинного нормативно-правового підґрунтя розкрито сутнісний зміст та призначення кожного структурного блока окремо.

Розділ 2 «Особливості реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні на окремих стадіях виконавчого провадження» складається з п'яти підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Початок примусового виконання судового рішення»* акцентовано увагу на тому, що участь України в євроінтеграційному процесі вимагає від неї запровадження на національному рівні європейських стандартів у ключових сферах суспільного життя, зокрема в галузі здійснення правосуддя та виконання (в тому числі примусового) судових рішень, що й обумовлює необхідність вивчення загальних та специфічних аспектів процедур реалізації заходів виконання судових рішень.

Досліджено зміст понять «процедура», «правова (юридична) процедура». Визначено, що процедура реалізації заходів примусового виконання судових рішень являє собою встановлений нормами чинного законодавства України порядок вчинення учасниками виконавчого провадження відповідних юридично значущих дій. Встановлено, що процедура реалізації заходів примусового виконання судових рішень складається з таких послідовних етапів: 1) початок примусового виконання судових рішень; 2) проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень; 3) закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень.

На підставі аналізу чинного законодавства проведено дослідження організаційно-правових засад початку примусового виконання судового рішення, розглянуто підстави відкриття виконавчого провадження, а також умови відмови в його здійсненні. Охарактеризовано права та обов'язки учасників виконавчого провадження на його початковій стадії. Акцентовано увагу на існуючих проблемах на цьому етапі примусового виконання судових рішень та сформульовані відповідні рекомендації щодо їх усунення.

У підрозділі 2.2 *«Проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень»* зазначається, що сутність виконавчого провадження найбільш яскраво та повно проявляється саме в ході реалізації виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень. У зв'язку з цим досліджено сутнісний зміст та призначення виконавчих дій.

Розглянуто матеріально-правові та процедурні аспекти проведення виконавчих дій у розрізі окремих виконавчих заходів: стягнення коштів, цінних паперів, іншого майна (майнові права) тощо; стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника; вилучення в боржника і

передача стягувачу предметів, зазначених у судовому рішенні; заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, у тому числі коштами, або встановлення боржнику обов'язку користуватися таким майном на умовах, визначених виконавцем. Охарактеризовано етапи та зміст проведення виконавчих дій у межах кожного примусового заходу окремо. З'ясовано наявні в даних процедурах недоліки та прогалини і запропоновано шляхи їх усунення.

У підрозділі 2.3 «Підстави та порядок зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень» приділено увагу законодавчому врегулюванню підстав та порядку зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень. Звернено увагу на особливості законодавчої регламентації даного питання у попередньому та чинному законодавстві. Досліджено зміст та значення кожної підстави зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень.

Відзначено проблемні аспекти законодавчого врегулювання підстав та порядку зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень. Зроблені відповідні висновки та напрацьовано пропозиції щодо вдосконалення процедури зупинення вчинення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень. Акцентовано увагу на необхідності визначення чіткого переліку випадків, за яких може бути зупинено виконавче провадження щодо примусового виконання судового рішення. Наголошено, що даний крок повинен: по-перше, знизити корупційний ризик у діяльності суду; по-друге, стати дієвим способом захисту права стягувача від неправомірних дій боржника.

У підрозділі 2.4 «Закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень» проаналізовано норми чинного законодавства на предмет урегулювання ними підстав закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень. Виокремлено наступні підстави завершення зазначеного провадження: визнання судом відмови стягувача від примусового виконання судового рішення; затвердження (визнання) судом мирової угоди, укладеної сторонами у процесі виконання рішення; припинення юридичної особи – сторони виконавчого провадження, якщо виконання її обов'язків чи вимог у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва, смерті, оголошення померлим або визнання безвісти відсутнім стягувача чи боржника; скасування рішення, на підставі якого виданий виконавчий документ, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню; письмова відмова стягувача від одержання предметів, вилучених у боржника під час виконання рішення про передачу їх стягувачу, або знищення речі, що має бути передана стягувачу в натурі або оплатно вилучена; визнання боржника банкрутом; із закінченням строку, передбаченого законом для відповідного виду стягнення. Досліджено зміст кожної підстави та порядок завершення провадження за ними окремо. Приділено окрему увагу закінченню виконавчого провадження щодо примусового виконання рішення Європейського суду з прав людини. За результатами проведеного дослідження зроблено відповідні висновки та

зауваження стосовно проблемних питань закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень.

У підрозділі 2.5 «*Особливості примусового виконання судових рішень окремих судів*» вивчено особливості примусового виконання судових рішень з урахуванням спеціалізації судів. У зв'язку з цим досліджено законодавство про судоустрій і статус суддів задля з'ясування системи судоустрою України та визначення компетенції окремих судів. Окрема увага приділена здійсненню цивільного судочинства місцевими судами, відповідно охарактеризовано особливості реалізації примусового виконавчого провадження за судовими рішеннями в таких справах. Охарактеризовано правові засади та порядок примусового виконання рішення зарубіжного суду. Розглянуто специфічні аспекти та проблемні питання примусового виконання рішень господарських судів. Висвітлено особливості та проблеми примусового виконання рішень адміністративних судів в Україні.

Розділ 3 «Напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «*Вдосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні*» акцентовано увагу на тому, що однією з важливих новацій оновленого законодавства про виконавче провадження є створення інституту приватних виконавців, крім того, законодавцем було суттєво реформовано державну виконавчу службу України. Наголошено, що запроваджені зміни обумовлюють актуалізацію питання про стан законодавчого врегулювання правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні та можливі напрямки його вдосконалення.

З'ясовано зміст категорій «статус», «правовий статус». Встановлено, що правовий статус визначає становище суб'єкта в суспільстві, він є тим індикатором, який змістовно характеризує свого носія в юридичній площині. Окрема увага приділена сутнісному змісту поняття «адміністративно-правовий статус». Проаналізовано доктринальні джерела на предмет визначення у них поняття та характерних ознак даного статусу. Визначено поняття адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Виокремлено ключові структурні елементи адміністративно-правового статусу даних суб'єктів. Охарактеризовано зміст кожного структурного елемента окремо. Акцентовано увагу на недоліках і прогалинах у вітчизняному законодавстві щодо врегулювання правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень. Звернено увагу на соціально-економічні, особисті, юридичні та управлінські гарантії діяльності виконавців, досліджено стан матеріально-фінансового забезпечення даних суб'єктів, гарантування їх особистої безпеки під час виконання ними своїх обов'язків, загальні та специфічні аспекти юридичної відповідальності виконавців, а також контроль за їх діяльністю. Сформульовано пропозиції щодо усунення недоліків законодавчого врегулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів, які реалізують заходи примусового виконання судових рішень.

У підрозділі 3.2 «Вдосконалення взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» наголошується, що взаємодія між учасниками виконавчого провадження є важливою умовою належного виконання завдань та функцій даного провадження, відповідно чим змістовніша та продуктивніша дана взаємодія, тим більш якісним, ефективним та результативним є досліджуване провадження. Саме тому даний підрозділ присвячено питанням удосконалення взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні.

Досліджено сутнісний зміст категорії «взаємодія». Запропоновано визначення поняття «взаємодія між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні». Акцентовано увагу на тому, що взаємодія передбачає можливість впливу одного учасника виконавчого провадження на іншого, але в певних межах, які встановлені нормами чинного законодавства України. Визначено та охарактеризовано мету, завдання та функції взаємодії.

Розглянуто механізм взаємодії між учасниками реалізації зазначених заходів. Встановлено, що учасниками виконавчого провадження є виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, суб'єкт оцінної діяльності – суб'єкт господарювання. З'ясовано стан законодавчого врегулювання форм та напрямків взаємодії зазначених суб'єктів, розкрито їх права та обов'язки у даній взаємодії. Акцентовано увагу на проблемних питаннях у цій сфері та запропоновано власне бачення шляхів їх можливого усунення.

У підрозділі 3.3 «Розвиток адміністративно-правових форм та методів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні» досліджено сутнісний зміст понять «форма» та «метод», задля чого вивчено відповідні доктринальні джерела. Встановлено, що адміністративно-правовими формами реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні є зовнішній прояв діяльності державних та приватних виконавців, що виражається у конкретних діях, які вони виконують з метою реалізації заходів примусового виконання судових рішень. На підставі аналізу норм чинного законодавства України та наукових поглядів учених виділено наступні адміністративно-правові форми реалізації заходів примусового виконання судових рішень: арешт майна (коштів) боржника; оцінка майна; розшук боржника; запит. Розкрито зміст та охарактеризовано призначення кожної форми окремо. Звернено увагу на наявні у них проблеми та окреслено можливі кроки щодо їх удосконалення.

З'ясовано зміст понять «метод», «правовий метод», «адміністративно-правовий метод». Запропоновано визначення поняття «адміністративно-правові методи реалізації заходів примусового виконання судових рішень». З'ясовано зміст та характер окремих методів, що використовуються в досліджуваному провадженні. Сформульовано рекомендації щодо поліпшення законодавчого врегулювання даних методів.

У підрозділі 3.4 «Зарубіжний досвід правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та можливості його використання в Україні» зазначається, що проведення реформ у сфері примусового виконання судових рішень потребує глибокого вивчення

зарубіжного досвіду правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень з метою запозичення та використання позитивного досвіду під час удосконалення вітчизняного адміністративно-правового механізму досліджуваного виконавчого провадження. У зв'язку із цим проведено вивчення матеріально-правових та процедурних засад здійснення виконавчого провадження в таких країнах, як Франція, Німеччина, Італія, Польща, Грузія, Білорусь, США. За результатами проведеного дослідження сформульовано відповідні пропозиції щодо можливостей використання позитивного зарубіжного досвіду в частині правового врегулювання реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Зокрема, звернено увагу на необхідність перейняття зарубіжного досвіду в частині: підвищення престижності роботи виконавця, як державного, так і приватного; вдосконалення оплати праці державних виконавців (Франція); запровадження системи страхування (США); певного розширення повноважень виконавців щодо можливості самостійно в он-лайн режимі списувати кошти з боржника задля погашення його заборгованості перед стягувачем (Грузія).

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає в удосконаленні адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні і виробленні на цій основі відповідних пропозицій та рекомендацій. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Аргументовано, що інститут примусового виконання судових рішень пройшов тривалий шлях свого становлення та розвитку, який продовжується й досі. Виокремлено наступні етапи розвитку досліджуваного інституту: 1) період існування Київської Русі (IX – XII століття) (в цей час з'являються перші спроби законодавчо врегулювати питання примусового виконання судових рішень); 2) XV – поч. XVII ст. (на території України діяли Литовські статuti та Магдебурзьке право, реалізація заходів примусового виконання судових рішень в Україні характеризується особливою жорстокістю); 3) 1864 – 1917 рр. (поява судових приставів як державних виконавців, діяльність яких була досить детально врегульована нормами права); 4) 1917 – 1991 рр. (період існування радянської держави, протягом якого зроблено значний крок уперед у забезпеченні громадянам процесуальних гарантій виконавчого провадження, законодавство не містило прямих чи побічних заходів примусового характеру); 5) 1991 – 2015 рр. (приймається низка законів саме України як незалежної держави, норми яких покликані були врегулювати правовідносини у сфері примусового виконання судових рішень); 6) 2015 р. – до сьогодні (розпочався із прийняття законів «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та «Про виконавче провадження», якими започатковано інститут приватних виконавців в Україні та визначено засади його функціонування).

2. Під примусовим виконанням судових рішень запропоновано розуміти цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, які у порядку та межах, визначених законодавством, за допомогою використання специфічних інструментів сприяють належній реалізації прийнятих судом, за результатами розгляду справи, мір з метою захисту та (або) відновлення прав і законних інтересів осіб.

3. Принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні об'єднано у дві групи: загальні та спеціальні. До загальних принципів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні віднесено: а) принцип верховенства права; б) принцип законності; в) принцип пріоритету прав та свобод людини; г) принцип юридичної відповідальності; ґ) принцип економічності та ефективності. До спеціальних принципів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні віднесено: а) принцип незалежності діяльності державного виконавця; б) принцип справедливості, неупередженості та об'єктивності; в) принцип рівності; г) принцип диспозитивності; ґ) принцип розумності строків реалізації заходів примусового виконання судового рішення; д) принцип співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями; е) принцип оскарження дій виконавця.

4. Механізм адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні визначено як систему організаційно-управлінських та правових засобів, заходів, інструментів, через які забезпечується належний порядок, а також інші важливі умови, необхідні для ефективною та якісною реалізації процесу примусового виконання судових рішень.

5. Доведено, що початок виконавчого провадження є важливою стадією, яка забезпечує в подальшому правомірність застосування заходів примусового виконання судового рішення, а отже, на зазначеному етапі важливою умовою є дотримання норм чинного законодавства при оформленні всіх необхідних документів, адже будь-яка помилка може стати перешкодою для відкриття відповідного провадження. Відзначено, що початок примусового виконання судового рішення тісно пов'язаний із реалізацією принципу диспозитивності, адже на цьому етапі обов'язковою є активна поведінка (участь) стягувача, тому що саме стягувач є найбільш зацікавленою стороною примусового виконання судового рішення. З метою вдосконалення початкової стадії виконавчого провадження запропоновано в Інструкції з організації примусового виконання рішень додатково закріпити типовий зразок заяви про початок примусового виконання судового рішення.

6. На підставі аналізу особливостей правового регулювання проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень залежно від виду заходів примусового виконання судових рішень з'ясовано недоліки таких етапів проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень шляхом стягнення коштів, цінних паперів, іншого майна (майнові права) тощо, а саме: 1) виявлення майна боржника; 2) опис та арешт майна боржника; 3) оцінка та вилучення майна боржника; 4) примусова реалізація майна боржника. У зв'язку з чим запропоновано, поперше, статтю 48 Закону України «Про виконавче провадження» викласти

наступним чином: «Звернення стягнення на майно боржника полягає у виявленні майна, його арешті, вилученні (списанні коштів з рахунків) та примусовій реалізації»; по-друге, у статті 57 Закону України «Про виконавче провадження» закріпити диференційований підхід до визначення термінів дії звіту про оцінку майна у виконавчому провадженні залежно від виду майна; по-третє, встановити відповідальність роботодавця за навмисне подання недостовірної інформації щодо розміру заробітної плати працівників; по-четверте, проводити роз'яснювальні роботи з громадянами, роботодавцями тощо щодо недопущення приховування реальної заробітної плати.

7. Запропоновано визначити чіткий перелік випадків, за яких може бути зупинено виконавче провадження щодо примусового виконання судового рішення, що, по-перше, дозволить знизити корупційний ризик у діяльності суду; по-друге, стане дієвим способом захисту права стягувача від неправомірних дій боржника.

8. Встановлено такі підстави закінчення виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень: 1) визнання судом відмови стягувача від примусового виконання судового рішення; 2) затвердження (визнання) судом мирової угоди, укладеної сторонами у процесі виконання рішення; 3) припинення юридичної особи – сторони виконавчого провадження, якщо виконання її обов'язків чи вимог у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва, смерті, оголошення померлим або визнання безвісти відсутнім стягувача чи боржника; 4) скасування рішення, на підставі якого виданий виконавчий документ, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню (зазначену підставу в Законі України «Про виконавче провадження» запропоновано викласти у такій редакції: підставою для закінчення виконавчого провадження є «скасування рішення, на підставі якого виданий виконавчий документ, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, у випадку, коли його (рішення) було видано помилково та/або коли обов'язок боржника був відсутній»); 5) письмова відмова стягувача від одержання предметів, вилучених у боржника під час виконання рішення про передачу їх стягувачу, або знищення речі, що має бути передана стягувачу в натурі або оплатно вилучена (запропоновано в Законі України «Про виконавче провадження» означену підставу викласти наступним чином: «у разі відмови стягувача від одержання предметів, вилучених у боржника під час виконання рішення про передачу їх стягувачу, або знищення речі, що має бути передана стягувачу в натурі або оплатно вилучена, всі витрати державного чи приватного виконавця сплачуються стягувачем»); 6) визнання боржника банкрутом (обґрунтовано, що оголошення фізичною чи юридичною особою себе банкрутом може бути лише підставою для зупинення виконавчого провадження з метою пошуку у боржника іншого майна, яке може бути примусово вилучене для погашення заборгованості перед здобувачем); 7) фактичне виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом.

9. Наведено такі особливості виконавчого провадження щодо примусового виконання рішень адміністративного суду: по-перше, у випадках, коли рішення суду в адміністративній справі не виконується

навіть примусово, законодавством встановлена адміністративна та/або кримінальна відповідальність боржника за невиконання судового рішення, однак якщо за невиконання рішень інших судів покарання боржнику може бути призначено у вигляді штрафу, обмеження/чи позбавлення волі, то у представленою випадку для керівників за місцем роботи боржника може бути призначена санкція у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. При цьому дії або бездіяльність державного виконавця можуть бути оскаржені до вищої посадової особи або до суду в порядку, встановленому законом; по-друге, порядок виконання деяких рішень адміністративного суду визначено у самому Кодексі адміністративного судочинства України; по-третє, в КАС України закріплено можливість примирення сторін виконавчого провадження щодо примусового виконання судового рішення.

10. З метою вдосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні запропоновано: а) п. 5 ч. 3 статті 18 Закону України «Про виконавче провадження» викласти у наступній редакції: «Виконавець має право безперешкодно входити на земельні ділянки, до приміщень, сховищ, іншого володіння боржника – юридичної особи, проводити їх огляд, примусово відкривати та опечатувати їх в присутності працівника поліції та/або інших представників органів державної влади»; б) розмежувати в Законі України «Про виконавче провадження» права державних та приватних виконавців з урахуванням специфіки їх правового статусу; в) закріпити обов'язок державного та приватного виконавця повідомляти стягувача про надходження грошових коштів від боржника, що: по-перше, забезпечить більш ефективну реалізацію прав стягувача, адже кінцевою метою примусового стягнення є не лише забезпечення виконання судового рішення, а й захист та відновлення прав стягувача; по-друге, сприятиме підвищенню довіри населення до виконавчої служби та судової системи; г) розробити та прийняти Дисциплінарний статут державної виконавчої служби, в якому з урахуванням специфіки діяльності державних виконавців необхідно визначити порядок їх притягнення до відповідальності та види дисциплінарних стягнень.

11. З метою вдосконалення взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень запропоновано розробити Інструкцію «Про порядок взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень», у якій чітко окреслити права та обов'язки суб'єктів такої взаємодії, межі їх повноважень та компетенції.

12. Розкрито сутність та охарактеризовано такі форми реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні: а) арешт майна (коштів) боржника; б) оцінка майна; в) розшук боржника; г) запит. До методів реалізації заходів примусового виконання судових рішень віднесено такі: а) метод примусу; б) метод переконання; в) метод заохочення; г) встановлення заборон.

13. На підставі узагальнення зарубіжного досвіду правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень запропоновано: а) розширити повноваження виконавця (зокрема, державного) щодо можливості самостійно в он-лайн режимі списувати

кошти з боржника задля погашення його заборгованості перед стягувачем (досвід Грузії); б) запровадити систему оплати праці виконавців (державних та приватних) (досвід Франції), тобто оплата праці виконавця здійснюється не державою, а зацікавленою особою; в) запровадити систему страхування усіх видів діяльності (досвід Сполучених Штатів Америки); г) надати доступ виконавцям до національного он-лайн реєстру усіх фізичних осіб країни, а також до бази даних банківських рахунків та бази даних фонду соціального страхування, що забезпечує ідентифікацію роботодавця боржника (як платника соціальних внесків); ґ) запровадити інститут медіації, що, у свою чергу, дозволить: по-перше, скоротити витрати на здійснення виконавчого провадження; по-друге, налагодити діалог між виконавцем та учасниками виконавчого провадження щодо примусового виконання судових рішень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Пятницький А. В. Сущность взаимодействия между участниками реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. *Право и Политика*. 2016. № 4. С. 61–66.

2. П'ятницький А. В. Механізм адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 5. С. 284–290. URL:http://nbuv.gov.ua/jdf/FP_index.htm_2017_5_45.pdf DOI:<http://doi.org/10.5281/zenodo.1203932>

3. П'ятницький А. В. Досвід країн Європи щодо правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та можливості його використання в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4. С.129–132.

4. Пятницький А. В. Принципы реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. *Право и Закон*. 2017. № 2. С. 250–255.

5. П'ятницький А. В. Особливості початку здійснення виконавчого провадження щодо примусового виконання судового рішення. *Право і Безпека*. 2017. № 4. С.122–127.

6. П'ятницький А. В. Становлення правових засад реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. *Право UA*. 2018. № 1. С.46–52.

7. П'ятницький А. В. Поняття та види заходів примусового виконання судових рішень в Україні, особливості їх реалізації. *Верховенство права*. 2018. № 1. С.73–78.

8. П'ятницький А. В. Досвід Франції щодо правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та можливості його використання в Україні. *Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 20–21 берез. 2015 р.). Х.: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2015. С. 12–14.

9. П'ятницький А. В. Адміністративно-правові методи реалізації заходів примусового виконання судових рішень. *Права та обов'язки людини у сучасному світі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, Україна,

13–14 листоп. 2015 р.) О.: ГО «Причорноморська фундація права», 2015. С. 127–129.

10. П'ятницький А. В. Характеристика спеціальних принципів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. *Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 16–17 верес. 2016 р.). Львів, 2016. С. 52–57.

11. П'ятницький А. В. Елементи механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. *Стан та перспективи розвитку юридичної науки*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 1–2 верес. 2017 р.). Дніпро: ГО «Правовий світ», 2017. С. 65–68.

АНОТАЦІЯ

П'ятницький А. В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Сумський державний університет. – Суми, 2018.

Дисертацію присвячено аналізу адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. З'ясовуються основні етапи становлення та розвитку правових засад реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Розкривається поняття та окреслюються види заходів примусового виконання судових рішень в Україні, особливості їх реалізації. Узагальнюються принципи реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. З'ясовується сутність механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Формулюються пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Пропонуються напрямки вдосконалення взаємодії між учасниками реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Надаються рекомендації щодо розвитку адміністративно-правових форм та методів реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні. Узагальнюється зарубіжний досвід правового забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень та окреслюються можливості його використання в Україні.

Ключові слова: правові засади, адміністративно-правове забезпечення, виконавче провадження, судові рішення, примусове виконання, заходи примусового виконання, механізм адміністративно-правового забезпечення, адміністративно-правовий статус, форми та методи, взаємодія, удосконалення.

АННОТАЦИЯ

Пятницкий А. В. Административно-правовое обеспечение реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Сумской государственный университет. – Сумы, 2018.

Диссертация посвящена анализу административно-правового обеспечения реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. В работе дано авторское определение понятия «административно-правовое обеспечение реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине», под которым предложено понимать урегулированную нормами административного права деятельность государства в лице государственных органов по обеспечению эффективного функционирования уполномоченных субъектов с целью обеспечения надлежащей реализации ими мер принудительного исполнения судебных решений. Выявляются основные этапы становления и развития правовых основ реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. Раскрывается понятие и определяются виды мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. Обобщаются принципы реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. Механизм административно-правового обеспечения реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине определен как система организационно-управленческих и правовых средств, мероприятий, инструментов, благодаря которым обеспечивается надлежащий порядок, а также другие важные условия, необходимые для эффективной и качественной реализации процесса принудительного исполнения судебных решений.

Устанавливаются роль и значение начальной стадии исполнительного производства. Выделяются особенности правового регулирования проведения исполнительных действий по принудительному исполнению судебных решений в зависимости от вида мер принудительного исполнения судебных решений. Выявляются основания и порядок приостановления совершения исполнительных действий по принудительному исполнению судебных решений. Определяются основания и порядок окончания исполнительного производства по принудительному исполнению судебных решений. Приводятся особенности принудительного исполнения судебных решений отдельных судов.

Разрабатываются рекомендации по совершенствованию административно-правового статуса субъектов реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. В целях совершенствования взаимодействия между участниками реализации мер принудительного исполнения судебных решений предложено разработать Инструкцию «О порядке взаимодействия между участниками реализации мер принудительного исполнения судебных решений», в которой четко очертить права и обязанности субъектов такого взаимодействия, границы их

полномочий и компетенции. Даются рекомендации по развитию административно-правовых форм и методов реализации мер принудительного исполнения судебных решений в Украине. Обобщается зарубежный опыт правового обеспечения реализации мер принудительного исполнения судебных решений и определяются возможности его использования в Украине.

Ключевые слова: правовые основы, административно-правовое обеспечение, исполнительное производство, судебные решения, принудительное исполнение, меры принудительного исполнения, механизм административно-правового обеспечения, административно-правовой статус, формы и методы, взаимодействие, совершенствование.

SUMMARY

Piatnytskyi A. V. Administrative and Legal Provision of Implementing the Measures of Compulsory Execution of the Judgments in Ukraine. — Manuscript.

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Sumy State University. – Sumy, 2018.

The dissertation is focused on the analysis of administrative and legal provision for the implementation of measures of compulsory execution of judgments in Ukraine. The main stages of the formation and development of legal principles of implementing the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine have been clarified. The concept of the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine has been revealed; and the types of such measures, features of their realization have been outlined. The principles of implementing the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine have been generalized. The essence of the mechanism of administrative and legal provision for the implementation of the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine has been clarified. The author has formulated propositions on improving administrative and legal status of the subjects of implementing the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine. Directions of improving the interaction between participants of implementing the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine have been suggested. Recommendations on the development of administrative and legal forms and methods of implementing the measures of compulsory execution of judgments in Ukraine have been provided. International experience of legal provision for implementing the measures of compulsory execution of judgments has been generalized; and the possibilities of its application in Ukraine have been outlined.

Key words: legal principles, administrative and legal provision, executive proceedings, judgments, compulsory execution, measures of compulsory execution, mechanism of administrative and legal provision, administrative and legal status, forms and methods, interaction, improvement.

Підп. до друку 20.03.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Обл.-вид. арк. 1,0. Тираж 100 пр. Вид. №10/18.

Віддруковано у видавництві «Ярославна»,

40030, Суми, вул. Горького, 2,

тел.: +38-050-085-80-30

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК №332 від 09.02.2001 р., видане Державним

Комітетом інформаційної політики, телебачення

та радіомовлення України.

